

PREPORUKE ZA JEDINICE LOKALNE UPRAVE I SAMOUPRAVE

SISAČKO-MOSLAVAČKA ŽUPANIJA

listopad, 2022.

Aktivnost *Preporuke za jedinice lokalne uprave i samouprave* dio su projekta 40: Otkrivanje, osvještavanje, osnaživanje i organizacija za ljudska prava čija je ukupna vrijednost 170.147 € od čega je 149.922,00 € osigurano kroz financijske podrške Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru Europskog gospodarskog prostora.

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Projekta građanskih prava Sisak i ne odražava nužno stavove država donatorica i Upravitelja Fonda.

Projekt 40: *Otkrivanje, osvještavanje, osnaživanje i organizacija za ljudska prava* provode:

PREPORUKE ZA JEDINICE LOKALNE UPRAVE I SAMOUPRAVE SISAČKO-MOSLAVAČKA ŽUPANIJA

1. UVOD

Preporuke za unaprjeđenje javnih politika unutar nadležnosti jedinica lokalne uprave i samouprave razvijene su u sklopu projekta *4O: Otkrivanje, osvještavanje, osnaživanje i organizacija za ljudska prava* koji adresira porast nacionalizma u Republici Hrvatskoj.

Ciljevi projekta 4O uključuju utjecaj na smanjenje govora mržnje i zločina motiviranih mržnjom na razini lokalnih zajednica, bolju integraciju nacionalnih manjina u društvo, međuetničku suradnju među mladima te višu razinu društvene kohezije na lokalnoj razini.

Rad na preporukama su predvodile organizacije uključene u provedbu projekta 4O: Inicijativa mladih za ljudska prava, Europski dom Vukovar, Projekt građanskih prava Sisak, Status M i Arterarij uz suradnju s drugim udrugama i organizacijama civilnog društva aktivnim na području lokalnih zajednica obuhvaćenim ovim projektom.

Preporuke za jedinice lokalne uprave i samouprave nastale su na temelju nalaza istraživanja stanja na terenu provedenog online putem početkom 2021. i sredinom 2022. godine te na temelju iskustva stečenog provedbom aktivnosti u lokalnoj zajednici.

Temeljem provedenog istraživanja, aktivnosti i konzultacija s organizacijama civilnog društva, uočene su potrebe za unaprjeđivanjem javnih politika u području ljudskih prava, međuetničke te međugeneracijske suradnje.

Cilj ovog dokumenta je ponuditi prijedloge za konkretne mjere suzbijanja nacionalizma na lokalnoj razini i tako doprinijeti stvaranju otvorenog, inkluzivnog i tolerantnog društva te poboljšati kvalitetu života svih građana.

Projekt 4O: *Otkrivanje, osvještavanje, osnaživanje i organizacija za ljudska prava* provode:

2. PREPORUKE

Pred vama se nalaze preporuke kojima želimo potaknuti nadležna tijela lokalne uprave i samouprave na veći angažman u područjima iz njihove nadležnosti, u tematskim područjima koja iznosimo u nastavku.

Unutar šireg konteksta problema porasta nacionalizma preporuča se **stvaranje i poboljšanje mogućnosti neformalnog obrazovanja mladih** (primjerice o mirovnom aktivizmu tijekom devedesetih i štetnosti govora mržnje na društvo u cijelini) koje jedinice lokalne ili područne samouprave mogu organizirati samostalno ili, što bi bilo preporučeno, u suradnji s organizacijama civilnog društva.

Preporuča se proaktivan angažman lokalne i područne samouprave **u cilju poticanja i otvaranja prilika za mlade koji su pripadnici nacionalnih manjina** u uključivanje u kulturni i društveni život lokalne zajednice. Također kao uklanjanje prepreka pristupu takvom obrazovanju i ostalim institucionalnim resursima potrebno je i **poboljšati pristup institucijama i pružateljima usluga osobama s invaliditetom**.

Podrška na koju se jedinice lokalne i područne samouprave mogu osloniti u stvaranju i poboljšanju ponude neformalnog obrazovanja mladih su organizacije civilnog društva. Organizacije civilnog društva imaju potrebno iskustvo i znanje u provođenju neformalnog obrazovanja, a sadržajno su često fokusirane na teme iz oblasti ljudskih prava te imaju bogato iskustvo rada na temama mirovnog aktivizma.

Jedinice lokalne i područne samouprave treble bi se **dodatno angažirati kako bi sudjelovanje mladih sa manjim ekonomskim mogućnostima** učinile dostupnijim **u programima neformalnog obrazovanja**, primjerice subvencionirajući troškove za sudjelovanje (noćenje, hrana, i sl.), troškove prijevoza te osiguravajući potrebne materijale te prostor za rad. Bez podrške lokalnih predstavnika vlasti dijelovi populacije ostaju isključeni, a često je upravo toj grupaciji dostupnost takvih programa najpotrebnija.

Temeljem provednih konzultacija s organizacijama civilnog društva te prikupljenih informacija od strane građana, kao **potreba organizacija civilnog društva ističe se važnost prostora za rad**. S tim u vezi, preporuča se **otvaranje društveno-kulturnih centara** na području općina, gradova i županije odnosno pružanje podrške organizacijama civilnog društva pri ostvarenju istog. Društveno-kulturni centri omogućili bi mnogim udrugama adekvatan prostor za održavanje njihovih aktivnosti uključujući potrebno neformalno obrazovanje mladih, ali i brojne druge aktivnosti koje bi obogatile društveni i kulturni život zajednice. Kako bi navedeno bilo ostvareno te kako bi sadržaj koji spomenuti centri pružaju bio za zajednicu vrijedan, potreban te prilagođen njenim potrebama, organizacije civilnog društva ističu potrebu za **kontinuiranom podrškom u vidu predviđanja i osiguravanja financijskih sredstava, ali i partnerske podrške u osmišljavanju i kreiranju programa**.

Projekt 40: *Otkrivanje, osvještavanje, osnaživanje i organizacija za ljudska prava* provode:

Organizacije civilnog društva koje svojim korisnicima pružaju pomoć i podršku unutar svojih područja djelovanja imaju stručno znanje, iskustvo te iskrenu želju učiniti život u lokalnoj zajednici kvalitetnijim. U tom smislu, preporuča se da jedinice lokalne i područne samouprave i prepoznaju prednosti suradnje s organizacijama civilnog društva te da aktivno doprinose njihovom **uključivanju u procese zajedničkog donošenja odluka. Udruge kao neformalni akteri, zajedno s formalnim akterima važan su dionik u procesima kreiranja javnih politika.** Jedan od načina kako takvu suradnju učiniti mogućom je i provedbom edukativnih i informativnih radionica za pripadnike civilnog sektora o načinima i modelima uključivanja u radna tijela jedinica lokalne samouprave.

U kontekstu međusobne razmjene informacija između jedinica lokalne i područne samouprave te organizacija civilnog društva preporuča se **kreiranje novih metoda komunikacije između udruga i predstavnika jedinica lokalne i područne samouprave.** Jedan od načina kako to učiniti je i organiziranjem redovnih kvartalnih sastanaka predstavnika jedinica lokalne i područne samouprave te organizacija civilnog društva koje djeluju u lokalnoj zajednici kao i formaliziranjem partnerstva između spomenutih aktera na projektima od značaja za zajednicu. U okviru poboljšanja komunikacije i informiranja, preporuča se i povećanje transparentnosti donošenja odluka te razvijeni dijalog s organizacijama civilnog društva.

Preporuča se da jedinice lokalne i područne samouprave organiziraju javna događanja i programe dostupne široj javnosti **o problemima porasta nacionalizma, ksenofobije i govora mržnje te njihovim štetnim posljedicama na društvo u cjelini.**

Pored toga, preporuča se **uvođenje predmeta građanski odgoj i obrazovanje u osnovne i srednje škole** kako bi se na prikladan način učenicima i učenicama učinili dostupnim sadržaji za koje vjerujemo da bi utjecali i na smanjenje razine prisutnog nacionalizma, ksenofobije i govora mržnje u školama, ali i široj zajednici. Uvođenje građanskog odgoja i obrazovanja jedan je od alata za doprinos izgradnji mirnog suživota i suradnje u zajednici.

Preporuča se i **povećanje vidljivosti i zastupljenost tema vezanih za jezik, kulturu i prava nacionalnih manjina** u okviru programa radijskih i televizijskih postaja na lokalnoj i regionalnoj razini.

Preporučeno je i da se stvaraju **sadržaji i prilike za povezivanje pripadnika većinskog stanovništva i pripadnika nacionalnih manjina** kroz poticanje i financijsko podržavanje zajedničkih obrazovnih, sportskih, kulturnih i volonterskih aktivnosti. Jedan istaknuti prostor za rad na razini zajednice je i u području **desegregacije nacionalnih manjina te u predanom radu protiv getoizacije**, koja je najvidljivija na primjeru romske nacionalne manjine. Ovdje se također preporuča omogućiti stvaranje i sukreiranje prilika sadržaja za pripadnike nacionalne manjine koje su slabijeg ekonomskog statusa za uključivanje u kulturni i društveni život zajednice.

U svrhu smanjenja prisutnosti govora mržnje u javnom prostoru preporuča se ulaganje dodatnih napora u **uključivanje predstavnika lokalnih medija i pravosudnih organa u svrhu**

Projekt 40: *Otkrivanje, osvještavanje, osnaživanje i organizacija za ljudska prava* provode:

suzbijanja govora mržnje kroz edukaciju, uz naglasak na potrebu javnog, nedvosmislenog i osuđujućeg reagiranja na govor mržnje posebice na sportskim događajima.

U kontekstu potresa koji je u prosincu 2020. pogodio Sisačko-moslavačku županiju i njegovih posljedica koje se i danas osjećaju u gotovo svakom aspektu života lokalne zajednice, preporuča se **povećanje suradnje s organizacijama civilnog društva** u cilju čim efikasnijeg pristupa smanjenju štetnih posljedica. Preporuča se **organiziranje javnih tribina radi informiranja šire javnosti** o aktualnim događanjima vezanim za post-potresnu sanaciju, sam tijekom obnove te svaki drugi oblik olakšavanja pristupa informacijama stanovništvu pogođenom potresom.

Posebno ranjiva skupina uključuje starije stanovništvo u ruralnim područjima koji su također najčešće i slabijeg socioekonomskog statusa te trpe najveće post-potresne posljedice. Preporuča se povećani *hands on* pristup radi osiguravanja pristupa ove skupine informacijama i uslugama koje su im prijeko potrebne kroz **organizaciju terenskih timova koji će mapirati potreba sugrađana starije životne dobi. Također, potičemo na osnivanje neformalnih inicijativa ili podršku već osnovanim inicijativama** od strane organizacija civilnog društva koje djeluju na terenu kao posrednici između građana i jedinica lokalne uprave i samouprave. S obzirom na međusobnu udaljenost brojnih kućanstava u ruralnim sredinama od gradova i općina, preporuča se omogućavanje **bolje prometne povezanosti** kroz uvođenje dodatnih autobusnih linija i slično.

U kontekstu posljedica nedavnih potresa koji su pogodili spomenuto područje, a također s dodatnim naglaskom na ruralnu sredinu, preporučamo da jedinice lokalne i područne samouprave aktivno rade na **poticanju građana da se priključe volonterskim aktivnostima te da osiguraju financijsku i logističku potporu volonterskim aktivnostima koje provode organizacije civilnog društva.** Organizacije civilnog društva su od početka ove izvanredne situacije stavile svoje dostupne kapacitete građanima na raspolaganje te će i dalje to ustrajno činiti. Poticanje volontiranja, posebice među mladima koji pomažu svojim starijim sugrađanima u smanjenju posljedica ove izvanredne situacije, način je uspostavljanja međugeneracijske suradnje koja ima potencijal doprinijeti kvaliteti života čitave zajednice.

Potres je ostavio posljedice na sve stanovnike Sisačko-moslavačke županije pa tako i na brojne pripadnike nacionalnih manjina koji žive na tom prostoru. Kroz poticanje volonterskih aktivnosti, informiranje građana i međusobno osnaživanje te suradnju jedinica lokalne uprave i samouprave, mjesnih odbora, organizacija civilnog društva kao i cjelokupnog stanovništva u rješavanju posljedica potresa, lokalna zajednica će biti povezana zajedničkim ciljem obnove i oporavka što može doprinijeti međuetničkoj i međugeneracijskoj suradnji, a samim time i smanjenju nacionalizma, ksenofobije i govora mržnje s kojim se često susrećemo u svakodnevnom životu naše zajednice.

Pozivamo na suradnju i otvaranje jedinica lokalne uprave i samouprave organizacijama civilnog društva radi ostvarenja zajedničkih ciljeva kroz korištenje zajedničkih kapaciteta i resursa.

Projekt građanskih prava - Sisak

Projekt 40: *Otkrivanje, osvještavanje, osnaživanje i organizacija za ljudska prava* provode: